

REVISTA

L'ART DEL PAGÉS

FUNDAT Y DIRIGIT PEL PÉRIT AGRONOMO D. FRANCISCO X. TOBELLA Y ARGILA.

SURT DOS VEGADAS AL MES Y VAL UN DURO AL ANY.

ALS PAGESOS

Després de set anys de coneixensa y tracte no interromput, poch deu dirvos *La Redacció* de L'ART DEL PAGÉS al entrar en lo vuyté de la continuada tasca que s'emprengué desde 'l primer dia en que 's proposá defensar la classe agricola, indicantli en lo possible 'ls avensos que creu han de reportarli alguna utilitat y sobre tot essent lo ressó de las justas queixas del pagés amenassat sempre

per tots costats y baix molts conceptes, ja que sos productes están baix la influencia dels elements ó agents atmosfèrichs, que si bé en alguns casos pot aminorar sas terribles conseqüències, en molts d'altres li es impossible combatre tantas plagas com li venen al damunt y no menos la pesanta carga dels pagos, cada dia en augment per desgracia, que gravita sobre la primera de las industrias, reconeguda per tothom com á mare de totes ellas *la agricultura*, quals interessos seguirém defensant ab la mateixa llealtat y bona fé com fins ara, si Deu nos dona vida y salut.

Será objecte de nostra publicació continuar la *Biblioteca agrícola catalana* de L'ART DEL PAGÉS, de la que 'n donarém lo seté volum, formant lo segon tomo de *La Mes-tressa industriosa* en lo que fá referencia á líquits, aixis com fins ara s'ha ocupat preferentment dels sólits, seguint de la mateixa manera en quant á lo demés.

LA REDACCIÓ.

AGRICULTURA PRÁCTICA

UTILITAT DE LA SAL EN LA AGRICULTURA

Si 'ls agricultors no están de comú acort sobre los efectes de algunas sustancias, la sal n'es una de ellas, majorment quan se tracta de utilitzarla per adob; si bé es veritat que s'han defensat opinions las més contradictorias referents á dit tema, no ho es menos que tothom regoneix sa importancia y eficacia considerada com á aliment del bestiar, y com á mellora y conservació dels ferratjes.

Los animals, als quals se dona sal, gosan generalment de

bona salut, se mantenen sans y bons, passen més lleugerament las malalties que constantment los amenassan, se desenrotllan més depressa y quan se 'ls destina al escorxador s' engreixan ab més facilitat.

No obstant, no tenim nosaltres la pretensió d' alguns agricultors, que diuen que una lliura de sal fá deu lliuras de carn; però admetent, com tothom ho admet, que un animal viu no del que menja, sino del que paheix, convindrém en que paheix molt més bé, y per consegüent, aumenta en quantitat l' aliment quan se li afegeix la sal corresponent.

També regoneix tothom que las vacas lleteras avesadas á la alimentació salada tenen més gana y sed, més bon aspecte, lo pel lluent, conservan més temps la llet y ne donan més y es molt més bona; dit ab una paraula, se mantenen sanas y bonas.

¿No es degut aixó á la excelencia de la herba que pasturan y que sempre está més ó menos embeguda de sal, lo major preu dels moltons nomenats de prats salats?

Un dels criadors de bestiar més notables de Fransa, deixeble de M. Dombasle, deya lo següent: «La sal administrada als nostres animals los lliura de moltes afeccions provinents de desarreglos al pahidor, sobre tot quan venen anys en los quals los ferratjes son de mala qualitat. Es un preservatiu contra las malalties intestinals dels animals, contra la *podridura*, plaga terrible entre 'l bestiar de llana y contra la *fluixió periódica* dels cavalls, es á dir, contra la afecció més funesta després del *brom*, que ataca á la rassa cavallar. Fins lo bestiar porquí y la virám reportan grans beneficis del ús d' aquest condiment, que 'ls conserva mellor y 'ls fá més productius y aptes pera l' engreix.

A Inglaterra, Bélgica, Suïssa, Alemanya, etc., entra generalment la sal en la alimentació del bestiar; á Jersey lo ferratje sech que s' administra al bestiar ha sigut avants mólt y salat. Las vacas se 'l menjan ab gust y van de quan en quan á xuclar untros de sal en pedra que 's coloca á la estable.

Podriam citar molts criadors de bestiar que han adoptat l' us d' aquesta práctica, la qual los hi ha donat un felís resultat; ¡llástima que 'ls imitadors no siguin més numerosos!

Particularment, quan l' aliment que se 'ls suministra es

molt aygualit, es quan s' imposa la necessitat de prevenir sos mals efectes, condimentantlo ab certa dosis de sal. Aixís, quan se donguin al bestiar patatas cruas ó cuytas, naps, remolatxas, pastenagas, y altres aliments semblants, no deu olvidarse de salarlos.

A Flandes jamay se dona als cavalls cibada novella, es á dir, encare tendra, sens assahonarla ab sal.

De tots modos, es ben cert que 'ls animals menjan ab més dalé y se mantenen en mellor estat.

¿En quina proporció deu administrarse la sal als animals? Lo clima, la localitat, la classe d' alimentació y las rassas dels animals son altres tantas causas que deuen variar la dosis de sal que s' hagi d' emplear.

A Bélgica, lo mateix Govern ha proclamat en las lleys del país la necessitat de la sal pera las explotacions agricolas y ha arreglat la racció de la manera següent:

Per cada cap de bestiar boví.	60 grams.
Id. » » de rassa cavallar.. . . .	32 »
Id. » » de bestiar porquí.. . . .	20 »
Id. » » de bestiar de llana.	16 »

En la Granja de Bechelbrona á la Alsacia, ahont M. Boussingault ha fet una multitut de experiments á fi d' aclarir diferents punts de economia rural, se donava cada dia, per cada cap de bestiar de estable, una racció de 52 grams de sal, ab un suplement de 17 grams de sal Glauber ó sulfat de sosa.

L' ús d' aquesta última sustancia pera 'l bestiar de llana y cavallar ha prés notable extensió en las comarcas regadas per lo Rhin, especialment al Wuttemberg, y, cosa notable, ja fá anys que 's vé practicant al mitj dia de la América. Los criadors de bestiar están tots convensuts de que la sal Glauber obra molts beneficis: purgant y al mateix temps refrescant, neutraliza la irritació que podria produhir lo continuat ús de la sal. Es, donchs, una bona costum afegir cada dia una mica de sal, ó substitui-la una vegada la setmana per sulfat de sosa.

També la nació vehina se 'n ha ocupat d' aquesta qüestió, y aixís trobem una circular del 14 de Setembre del any 1879, publicada per lo ministre d' Agricultura francés, fixant la dosis

que cada dia y per cada cap deu donarse, per terme mitj á Fransa als animals joves de talla ordinaria; y diu aixís:

Pera un bou de treball, 60 grams.

Pera una vaca lletera 60 id.

Pera un bou d' engreix, segons lo pés y lo período d' engreix, de 80 á 150 grams.

Pera un porch d' engreix, segons lo pés y estat d' engreix, de 30 á 60 grams.

Pera un cavall, 30 id.

Pera cada 100 caps de moltons, de 100 á 200 id.

Lo doble pera l' engreix.

La sal pot administrarse de diferentes maneras; los uns la posan en grá sobre teulas, pedras llisas, ó draps grullers, los altres la posan al estable dins de sachs de roba no molt atapahida que 'ls animals hi van á xuclar, ab la sal-pedra no es necessari lo sach; y altres, per últim, barrejan la sal ab l' aliment, sobre tot quan aquest ja de sí es insípit.

Molta es, també, la importancia de la sal pera la conservació de ferratjes y considerada y usada com adob en determinadas terras.

APARATOS D' UTILITAT

Avuy que tant s' ha estés la costum de vendre 'ls líquits en ampelles y sobre tot los vins, no estará per demés que publiquem uns aparatos que no per sa senzillesa y baratura deixan d' esser menos útils als que 's dedican en gran al negoci de líquits embotellats y també als particulars, que avuy son molts los que ho necessitan, atenant á la costum tan generalisada de guardar los líquits en ampollas herméticament tapadas, condició especial pera impedir l' accés del aire á fi de que 's conservin sense ferse malbé durant llarch temps, lo qual d' altre manera seria poch menos que impossible.

Aquestos dos aparatos casers, son lo de tapar ampollas y 'l

de rentarlas, construhits en los talleres de maquinas agricolas dels «Fills d' Amador Pffeifer,» costant lo de tapar 40 pessetas y 'l de rentar 17'50.

La manera de funcionar un y altre es molt senzilla. Lo primer (Fig. 144) colocant la ampolla de qualsevol mida que siga, al damunt d' una especie de plata-forma sobre la qual aquella

Fig. 144.—Màquina pera tapar ampollas.

descansa y per medi d' una palanca de contrapés sostinguda ab lo peu, s' alsa fins á ran del forat per ahont deu passar lo tap de suro imprimit, que altra palanca moguda á má s' encarrega de fer baixar per medi d' un espigó metálich apretant de dalt á baix y que torna á son primitiu lloch una molla convenientment colocada. D' aquest modo tan senzill com enginyós se tapen una porció d' ampollas en poch temps y sense gran esforços ni rupturas.

La eyna de rentar (Fig. 145) funciona de la següent manera: s' enganxa l' aparato á una bujola que s' ompla d' aygua y en

la qual la ampolla està mitx ficada y ajeguda sobre un receptacle, se subjecta pel coll ab una mà, mentres l' altre dona voltas

Fig. 145.—Màquina pera netejar ampollas.

à una manibela que fá giravoltar un raspall per dins de la ampolla, que fá molta via de netejarse, lo qual no deixa de reportar grans utilitats á tothom.

VARIETATS

DESTRUCCIÓ DELS INSECTES PER LA LLUM ELÈCTRICA.

No hi ha pas dupte que la llum elèctrica exerceix poderosa atracció sobre alguns sèrs. Dos fets verdaderament curiosos que fá poch han sigut observats á n' als márges del riu Dnieper de la Rússia central, y que 'ls nostres favoreixedors llegirán ab moltíssim gust, venen á confirmar lo nostre assert.

A la resplandor dels llums elèctrichs, dels quals se serveixen los treballadors, acudiren una munió de vistosos coleópteros, papallonas nocturnas y altres insectes de colors, y tants n' hi havia, que semblavan un exèrcit volador, obligant, per haver tapat lo pás als raigs de llum, á interrompre, si bé que per poch moments, los obrers son treball que pera poguerlo prosseguir tingueren de aixafar molts milions d' aquets ignocents animalets.

Lo altre fet es aixís: Pocas nits després de la terrible destrucció dels insectes, los mateixos operaris del Dnieper dirigiren los raigs lluminosos de cara al aygua, veyent ab agradable sorpresa, com anavan sobressurtint per damunt del riu verdaderas iliadas, innumerables molas de peixos, que atrets per los raigs elèctrichs, jugavan festosos un bon ratet per la part enlluminada del riu y acabavan quedant encisats y enlluernats per la gran intensitat de la llum.

Los obrers, aprofitant la ocasió, feren una abundantíssima pesca, majorment quan als seus ulls se reproduhia, sino alló dels pans de que 'ns parlan las Sagradas Escripturas, á lo menos lo dels peixos.

Lo primer fet ha donat lloch á que 's concebís la idea de utilisar la llum eléctrica en la vinenta primavera, pera la complerta destrucció dels insectes malignes y perjudicials á la agricultura. Las primeras probas que 's fassin, es segur que obtindrán excelents resultats.

PARTICULARITATS DEL NÚMERO SET

Los antichs contavan 7 planetas, 7 colors primitius, 7 gustos y 7 olors; 7 maravellas del mon, 7 sabís de la Grecia y 7 solemnitats del jochs olímpichs; 7 generals havian sigut destinats á la conquesta de Tebas. Casi tots los pobles han distribuït lo temps en períodos de 7 dias; 7 son los dias de la creació. Hi ha 7 notas en la música, y durant molt temps no s' han contat més que 7 metalls. Lo número 7 denotava una cosa superior en lo paganisme; los grechs inmolavan freqüentment 7 víctimas; 7 son las partidas d' Alfons lo sabí; 7 son las estrellas de las constelacions pléyades ó hespérides (*cabretas*), ónza major y ónza menor (carro); 7 anys durá la primera guerra carlista; 7 son los ministres espanyols. Als 7 anys se surt de la infancia; 7 vegadas al dia peca 'l just; 7 son los turons de Roma. En lo catolicisme se contan 7 psalms penitencials, los 7 goigs y 7 dolors de la Verge, los 7 dons del Esperit Sant, los 7 sacraments, los 7 pecats capitals y las 7 horas canónicas. En la Sagrada escriptura se troba freqüentment aquest número, com: 7 iglesias, 7 candeleros, 7 brassos del candelero d' or, 7 dias de penitencia, 7 llantias, 7 estrellas, 7 segells, 7 ángels, 7 trompetas; las 7 plagas de Egipte, los 7 caps del dragó. Y, en fi, havent preguntat Sant Pere á Jesucrist si podia perdonar los pecats fins 7 vegadas, 'l hi respongué 'l Salvador: «No 't dich jo set, sino setan-vegadas set,» volguent significar que sa misericordia es infinita.

NOTICIAS

Admetllas.—Han baixat los preus de las d' Esperanza fins de 20 y 1/2 á 21 duros, á que avuy se venen per quintá de 41 '60 kilos, degut al poch consum que hi ha d' aquest grá. Las de Mallorca han afluixat també una mica sos preus que son de 15 y 1/4 á 15 y 1/2 duros per quintá, á causa

d' haver entrat en un período de calma relativa comparat ab las épocas no llunyanas en que s' han fet en l' article operacions d' importancia.

Cultiu del cep.—Lo conreu de la vinya en las molt renombradas hortas de Gandía, ha prés un desenrotllo assombrós. Bastará dir que en 300,000 quintás de pansa, se calcula 'l rahim que se ha recolectatenguany, y com hi ha gran número de plantacions que encara no donan fruyt, bé pot assegurar-se, que la riqueza vitícola su tituheixi á la de hortalissas y arrossera, que tanta importancia donaren á aquella comarca.

Industria caragolera.—Segons refereix un periodich, un individuo de Torrelavega está fentse rich ab la industria caragolera.

Aquest industrial compra cuantas cargas de caragols se li presentan y despres los exporta á Madrid.

Son tan considerables las demandas que se li fan, que l'industrial aludit ha instalat un criader de caragols á Torrelavega, ab lo qual está obtenint excel-lents resultats.

Tarragona.—Los pagessos del camp de Tarragona temen que la temperatura primaveral que están disfrutant causarà perjudicis á la agricultura, porque las hortalissas y fruyts primerenchs alcansarán un desentrotllo prematur pera ser destruhits per alguna gelada tardana.

FRUYTS

OLIS.

Barcelona.—Ab operacions encalmadas se cotisan tant las procedencias de Lleyda, classe nova, com las d' Andalucia y Tortosa, classe vella, als tipos de 19 á 19 y 1/2 duros las corrents, y de 19 y 1/2 á 20 las superiors, tot per carga de 115 kilos, fora portas.

Urgell—La cullita de la oliva, que en alguns termes d' Urgell, feya anys que no s' havia vist tan abundant, s' ha ressentit notablement dels freis intensos del mes passat, tota vegada, que la que no ha sigut morta ha quedat molt arrugada, ocasionant per consegüent, una considerable disminució en los productos. Lo preu, á que en la actualitat se ven l' oli en los molins, es lo de 8 á 9 pessetas la arroba.

Valencia.—Pocas han sigut las entradas que durant lo curs de la quinzena passada se han efectuat d' olis novells del país y d' altres procedencias.

La present cullita es inferior á lo que en un principi 's creyan; de modo que las sevas esperansas s' han vist una volta mes enganyadas.

Los olis vells del país segueixen una marxa progressiva d' alsa; los

novells superiors que han entrat, han obtingut preus tant elevats que dubtém puguin aplicarse á la exportació, tant per lo preu com per la quantitat, que, com havem ja dit, es reduhidíssima.

Las vendas efectuadas durant lo curs de la quinzena ho han sigut als preus de 53 rals los 10 kilos.

Los olis vells de Tortosa continuan venentse al entorn de 43 á 44 rals los 10 kilos, y los novells, que deixan molt que desitjar, á 42 rals.

De Andalucia s' esperan fortas remesas de la nova cullita; pero com la demanadissa es molta en aqueix gran centre productor, l' alsa se va accentuant fins l' extrem de que 's paguin en Andújar, Arjona y Arjonilla, als preus de 39 y 40 rals la arroba castellana; aquí los preus segueixen las oscilacions dels punts de producció, pagantse als preus de 35 y 36 rals los 10 kilos.

Lo de maní ó cacahuet sense operacions.

TARONJAS

Castelló de la Plana.—A ultims del any los culliters del daurat fruyt estavan de enhorabona. Los preus que en anys anteriors se cotisavan en dita época á 30 y 40 rals lo miler, se pagavan allavors á 50 y 60, per les moltas demandas que 'ls hi feyan dels mercats inglesos.

Tortosa.—Lo preu mitj de la taronja en aquesta comarca, es actualment lo de 15 pessetas lo miler.

De «El Eco del Jucar».—«Durant la passada quinzena, han regnat grans humitats y espessas boyras, causant no pochi danys á la taronja, puix á la vegada que dificultavan la cullida y esportació, la posan en malas condicions pera sa conservació ocasionant á la vegada la cayguda de la fruyta, que ja 's veu per terra en quantitats mes ó menos importants, segons la situació de las fincas.

Per efecte del mal temps, han estat una mica paralisadas las transaccions, sense que per aixó cedeixin los preus, puix d' algunas tenim noticies á 5 rals arroba sobre 'ls arbres. Las de terra y 'l rebuig dels magatzems, val 1 $\frac{3}{4}$ á 3 rals arroba, ab molta sortida.

Las noticias dels mercats extranjeros son bastant favorables, puix en Paris se venian las caixas de 26 á 32 franchs, segons classes, y en Liverpool obtenen de 12 á 13 schelings las caixas ordinarias de 420 á 490, y fins 18 las 420 llargas.

Si la fruyta continués arribant en bon estat, no dubtém se sostingan los preus y encara prengan favor proximament.»

Liverpool.—Las caixas de taronja valenciana arribadas á Liverpool en la setmana que mitjansá desde 21 á 27 de Desembre ultim, suman 167,257, contra 176,601 en lo mateix período del any anterior, y si tenim present que desde 25 de Setembre á 27 de Desembre de 1882 se reberen en dit port 206,086 barrils de pomas, y en lo propi trascurso de 1883 sols s' han rebut 33,980, dels que no resta cap existencia disponible, se dedueix cuan favorables se presentan las circunstancias pera la taronja valenciana, si s' obra ab la deguda prudencia en la cullida y esportació.

TAPS DE SURO.

Palafrugell.—Las transaccions en la quinzena trascorreguda han millorat una mica, per haberse realisat algunas vendas de curts punxaguts, podent assegurar que las fábricas han quedat sens existencias; també s'han venut las pintas de modelo *net* y segona petita; y s'han observat demandas de cervesa y segona bona, modelo de 10 á 11 líneas; no obstant los preus de totas eixas classes no han alcansant alsa, ni es de presumir que millorin per la gran abundancia de existencies que arriban tots los dias en los centros consumidores, procedents de las fábricas de Andalucía y Portugal, que las ofereixen á preus mes reduhits que no poden oferirlas los fabricants de Catalunya.

Segueixen encalmats los trefins petits y tota classe de primera, tant grossa com petita, lo mateix que 'ls taps pera farmacia.

Importació.—En lo transcurs de la setmana anterior, han entrat en la aduana de Palamós 7,500 kilograms suro de procedencia nacional.

Exportació.—Lo vapor *Catalunya*, capitá Serra, embarcá en Palamós lo 1.er del corrent 296 balas taps baix la consignació dels senyors fills de G. Matas.—J.

VINS

Las pífassas francesas segueixen ab grans existencias no sols de vins espanyols, si que també d'Italia y fins de son propi pays. No obstant, lo mercat de Burdeos comensa á operar en gran escala ab vins de la última cullita, essen d'importancia las operacions realisadas. En Espanya encara que ab preus sostinguts se nota, no obstant, en totas las comarcas vinícolas, una calma general en los negocis y una paralisació extraordinaria per falta de demandas, y si bé en alguns punts se verifican algunas compres, es degut á que 'ls culliters desenganyats ó per sas necessitats van cedint una mica en sas pretensions.

En los vins d'embarch pera Ultramar segueix també la mateixa calma, sostenintse, no obstant, los preus de 33 á 34 duros pera Cuba á tota venda y de 35 á 36 pera 'l Riu de la Plata, per pipa catalana. Pera 'l Brasil de 47 á 48 duros, segons palmeig, la pipa portuguesa.

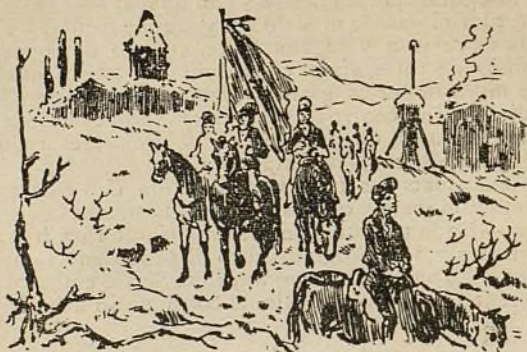
Hi ha demanda y embarch de vins blanchs, sostenintse bé los preus dels sechs pera 'l Riu de la Plata de 12 y 12 á 13 duros y 'ls dolsos de Málaga de 14 á 15 en cuarterolas de 120 litres.

De Lleyda diuhen que 'l preu del vi del Urgell se fa de 13 á 25 pessetas la carga, segons classe; tant en l'important mercat de Cervera, com en lo de dita capital; essent moltíssim lo que s'ha extret ja del Urgell, que á no tardar será una de las comarcas de mes producció vinícola del Principat.

De Tarragona, que segueix la calma en lo mercat de vins en aquella comarca y que sols conservan los preus los superiors del Priorat que 's fá en ells alguna demanda.

CALENDARI DEL PAGÉS

JANER

REFRANS D' AQUET MES

Per Ninou un pas de bou.—Any comencém, la fi vejém.—Primer d' any y llegany, mal any.—Lo mal any entra nadant.—Qui no treballa en tot l' any, treballa 'l dia de Capdány.—Ceba de Capdány fa bon avarany.—Si l' amo 'm poda pel Janer y 'm llaura pel Febrer, vergonya 'm será que no li ompli 'l graner.—Any nou, vida nova.—L' aygua de Janer emprenya l' oliver.—L' aygua de Janer fa bé á la vinya y al graner.—L' aygua de Janer ompla las botas y 'l graner.—L' aygua de Janer sempre fa al camp bé.—La neu de Janer s' asseu com un cavaller.—Qui heu la oliva avans de Janer deixa l' oli al oliver.—Per Sant Pau (25) una hora hi cau.—Per Sant Vicens (22) lo sol entra pels torrents; allá ahont no hi entrarà vinya ni casa vulgas edificar.—Per Sant Antoni (17) de Janer mitja palla y mitj graner.—Pollastre de Janer cada ploma val un diner.—Per Sant Sebastiá (20) la oreneta vé y 'l tort se 'n vá.—Per Santa Agnès (21) una hora més.—Sant Pau y Sant Vicens seré, vi al celler.—Sant Sebastiá totas las festas va tancar menos la Candelera que ab un ciri li va al darrera.—No es bon Janer lo que no deixa las bassas plenas pel Febrer.—Janer fa 'l pecat y Mars n' es acusat.—De la flor de Janer ningú n' ompla 'l graner.

Imprempta de «La Renaixensa,» Xuclá, 13, baixos.